

SPORCU SAĞLIĞI

Editörler:

Prof. Dr. Nevin Atalay Güzel

Doç. Dr. Nihan Kafa

© 2017 SPORCU SAĞLIĞI

ISBN: 978-605-9160-59-9

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz.

Editörler

Prof. Dr. Nevin Atalay Güzel

Doç. Dr. Nihan Kafa

Yayıncı

Hipokrat Kitabevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Sözkesen Matbaacılık

İvedik Organize 1518. Sokak Matsit İş Merkezi No: 2/40

Tel: (0312) 395 21 10 - Yenimahalle / Ankara

Süleyman Sırrı Caddesi
No:16/2 Sıhhiye/ANKARA
Tel: (0312) 433 03 05 - 15
www.hipokratkitabevi.com

*Meslektaşlarımıza, öğrencilerimize ve
tüm spor camiasına faydalı olması dileğiyle...*

ÖNSÖZ

Spor, bireyde sebep olduğu fizyolojik, psikolojik ve sosyal gelişmeler sayesinde sağlıklı bireyler ve sağlıklı toplumların oluşmasını mümkün kılan en önemli araç ve eylemdir. Egzersiz yapmaya karar veren ya da profesyonel anlamda spor yapan bireylerin fizyolojik kapasite ve metabolik dengelerini en sağlıklı şekilde geliştirmek ve korumak bilimsel temellerle mümkündür. Çocuk, yetişkin, yaşlı gibi sağlıklı bireyler ile engelli, hamile ya da herhangi bir kronik hastalığı olan tüm bireylere önerilecek egzersiz programlarının kanıta dayalı, güvenli ve fiziksel uygunluk parametrelerini geliştirici nitelikte olması gerekmektedir.

Son yıllarda tüm dünyada spora büyük maddi kaynaklar ayrılması, dünya şampiyonaları ve olimpiyat dereceleri elde edilmesi sonucu sporcunun büyük gelir ve prestij elde etmesi beraberinde profesyonel sporcularda çok üst düzeyde performans beklentisi oluşturmaktadır. Sezon öncesi dönemde değerlendirilmeyen fiziksel uygunluk ve performans parametreleri ile tespit edilen eksiklikler doğrultusunda planlanıp yapılmayan antrenman programları ya da sporcunun bedenini aşırı zorlaması veya doping gibi birtakım illegal ve etik ilkelerle bağdaşmayan uygulamalar neticesinde sporcularda istenilen performansa ulaşamama, sakatlanma hatta hayati risk oluşturabilecek sorunlarla karşı karşıya kalma durumu söz konusu olabilmektedir.

Sporcudan beklenen sportif başarı ve madalya için sadece sporcu değil bir ekip olarak hareket edilmesi gerektiği aşikardır. Sporcu ve antrenör dışında pek çok sağlık profesyonelinin bu amaca dönük gayret sarf etmesi gereklidir.

Bu kitapta sporcular, antrenörler, kondisyonerler, spor hekimleri, fizyoterapistler, egzersiz fizyologları, diyetisyenler, spor psikologları ya da yalnızca egzersiz yapmaya karar veren tüm bireyler pek çok faydalı bilgiye ulaşacaktır.

Kitabın oluşmasında emeği geçen ve sporcu sağlığının farklı konularında önemli deneyimleri olan tüm ekip arkadaşlarımıza teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Faydalı olması dileğiyle...

Prof. Dr. Nevin Atalay Güzel

Doç. Dr. Nihan Kafa

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

FİZİKSEL AKTİVİTE, EGZERSİZ ve SPOR

Fiziksel aktivite	1
Spor	2
Egzersiz.....	2
Frequency (Egzersizin Sıklığı): Haftada Kaç Seans?	2
Intensity (Egzersizin Şiddeti, Yoğunluğu): Ne Şiddette?	2
Type (Egzersizin Tipi, Türü): Uygulanan Yöntem?.....	2
Time (Egzersizin Süresi, Zamanı): Ne Kadar Süreyle?	2

BÖLÜM 2

FİZİKSEL UYGUNLUK

Fiziksel Uygunluğun Önemi.....	7
Fiziksel Uygunluk Parametreleri	8
Sağlıkla İlgili Fiziksel Uygunluk Parametreleri.....	8
Kardiyorespiratuar Uygunluk	8
Vücut Kompozisyonu	9
Esneklik	9
Kassal Uygunluk (Kassal Kuvvet Ve Kassal Endurans).....	10
Performans ile İlgili Fiziksel Uygunluk Parametreleri	10
Denge.....	10
Kordinasyon	11
Reaksiyon Zamanı.....	12
Çeviklik.....	12
Hız (Sürat)	12
Güç.....	13
Fiziksel Uygunluğu Değerlendirmedeki Amaçlar	13
Fiziksel Uygunluk Testlerinin Ana Prensipleri	13
Test seçiminde Dikkat Edilmesi Gerekenler.....	13
Test Sonuçlarını Etkileyebilecek Faktörler.....	14
Fiziksel Uygunluk Testlerini Yaparken Dikkat Edilmesi Gerekenler	14
Fiziksel Uygunluk Testlerinin Yorumlanması	14

BÖLÜM 3**SPORDA DEĞERLENDİRME - FİZİKSEL UYGUNLUK
DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ**

Aerobik Endurans	19
Maksimal Oksijen Tüketimi Konsepti	19
Test Yöntemleri	19
Submaksimal Egzersiz Testleri	20
Alan Testleri	20
Bisiklet Ergometre Testleri	21
Treadmill Testleri	21
Basamak Testleri	22
Test Bitirme Kriterleri	23
Vücut Kompozisyonu	23
Vücut Kompozisyonu Metotları: Karşılaştırılması ve Yorumlanması	23
Direkt Metotlar	24
Referans Metotlar	24
İndirekt Metotlar	24
Sporcularda Vücut Kompozisyonunun Değerlendirilmesi	28
Esneklik Testleri	29
Otur-Uzan Testi	29
Anaerobik Güç Testleri	30
300 yard Shuttle Run Testi	30
Wingate Anaerobik Güç Testi	30
RAST (Running- Based Anaerobic Sprint Test)	31
BOSCO Testi	32
Kuvvet ve Güç Testleri	32
1 RM (Maksimum Tekrar) Testler için Protokol	32
İzokinetik Sistem Ölçümleri	32
İzokinetik Testin Avantajları	33
İzokinetik Testin Dezavantajları	33
Kesin Kontrendikasyonlar	33
Göreceli Kontrendikasyonlar	33
İzokinetik Terimlerin Tanımları	33
Ölçümleri Etkileyen Faktörler	34
Test Protokollerin Bileşenleri	34
İzokinetik Verilerin Değerlendirilmesinde Sıkça Kullanılan Parametreler	35
İzokinetik Değerlendirmede Kullanılan Parametrelerin Genel Olarak Yorumlanması	36
İzokinetik Sistem ile Yapılabilecek Ölçümler	36
Alt Ekstremitte Kuvvet ve Güç Testleri	37
1 RM Back Squat	37
1 RM Leg Press	38
Leg Curl Testi	39
Tek Bacak Squat (Single Leg Squat)	40
Mesafeli Tek Bacak Hoplama Testi (Single Leg Hop For Distance)	41
Vertikal Sıçrama Testi	42
Mesafeli Üçlü Sıçrama Testi (Triple Jump For Distance Test)	44
Altı Metre Zamanlı Hoplama Testi (Six-Meter Timed Hop)	44
Mesafeli Üçlü Hoplama Testi (Triple Hop For Distance)	45
Mesafeli Tek Bacak Crossover Hoplama testi (Single-Leg Crossover Hop For Distance Test)	46

Squat Jump Testi	47
Üst Ekstremitte Kuvvet ve Güç Testleri.....	47
1 RM (Maksimum Tekrar) Bench Press.....	47
Geriye Doğru Baş üzeri Sağlık Topu Fırlatma Testi (Backward Overhead Medicine Ball Throw Test).....	48
Yana Sağlık Topu Fırlatma Testi (Sidearm Medicine Ball Throw Test).....	49
Oturarak Göğüs Pası Testi (Seated Chest Pass).....	50
Oturarak Gülle Atışı Testi (Seated Shot-put Throw).....	51
Kapalı Kinetik Halka Üst Ekstremitte Testi (Closed Kinetic Chain Upper Extremity Test) (CKCUET)	52
Fonksiyonel Performans Atış İndeksi (Functional Throwing Performance Index)	54
Fonksiyonel Yetenek Testleri	54
8 Şekilli Hoplama Testi (Figure 8 Hop Test).....	54
Up-Down Test	55
Kassal Endürans Testleri	55
Gövde Endürans Testleri.....	55
Curl-up Testi	55
Sit-ups (Mekik) Testi	56
McGill Endürans Testleri-Side Bridge Testi (Yan köprü testi).....	56
McGill Endürans Testleri- Gövde Ekstansör Testi.....	57
McGill Endürans Testleri- Abdominal Kasların Endüransı Testi.....	58
Prone Bridge Testi (Yüzükoyun köprü testi)	58
Üst Ekstremitte Endürans Testleri	59
Pull-up Testi	59
Push-up Testi	59
Alt Ekstremitte Endürans Testleri	60
Heel-rise testi	60
Hız ve Çeviklik Testleri.....	61
Çeviklik Testleri	61
Hexagon Test (Bilateral Lower Extremity Jump)	61
T-Test.....	62
Pro-Agility Test (5-10-5).....	62
505 Agility Test.....	63
Slalom Test	64
İllinois Çeviklik Testi	64
Zig-Zag Koşu Testi	65
Hız (Sürat) Testleri	66
30 Metre Akselerasyon Testi.....	66
400 Metre Sprint Testi.....	66
Denge ve Koordinasyon Testleri	66
Tek Bacak Denge Testi (Single-Leg Stance Test).....	66
Statik Denge: Stork Test	67
Flamingo Denge Testi	68
Dört Kare Adım Testi (Four Square Step Test).....	68
Star Excursion Balance Test (SEBT).....	69
Y Balans Testi	69
Fonksiyonel Uzanma Testi	70
Reaksiyon Zamanı	70
Nelson el reaksiyon testi.....	70
Nelson ayak reaksiyon testi	71
Fonksiyonel Hareket Taraması (FMS)	71

FMS Alt Testler	71
Puanlama	71
Derin Çömelme	72
Engel Üzerinden Adım Alma	72
Doğrusal Öne Hamle Adımı	73
Omuz Mobilitesi	74
Aktif Düz Bacak Kaldırma	75
Gövde Stabilitesi Şınavı	75
Rotasyon Stabilitesi Testi	76
FMS ve Yaralanma Riski	77
FMS ve Normatif Değerler	77
FMS ve Literatür	77
Teşekkür	78

BÖLÜM 4

SPOR YARALANMALARININ ÖNLENMESİ

Spor Yaralanmaları ve Risk Faktörleri	85
Spor Yaralanmalarının Önlenmesi	87
Spor Yaralanmalarını Önleme Stratejileri	92
Özelleşmiş Spor Yaralanmalarını Önleme Programları	93
FIFA '11+'	93
Oslo Spor Travma Araştırma Merkezi Omuz Yaralanmalarını Önleme Programı (OSTRC Shoulder Injury Prevention Programme)	98
Yaralanmalara Özel Önleme Programlarına Bir Örnek; Ön Çapraz Bağ Yaralanmalarını Önleme ve Performansı Artırma Programı (Prevent Injury and Enhance Performance Program- PEP)	98
Spor Yaralanmalarını Önlemeye Yönelik Organizasyonlar	102

BÖLÜM 5

ENGELLİLERDE SPOR

Doping ve Boosting	108
Paralimpik Oyunlar	108
2012 Londra ve 2016 Rio de Janeiro Paralimpik Yaz Oyunları	109
Engellilerde Spor Organizasyonlarının Tarihçesi	109
Ülkemizde Engelli Sporunun Gelişimi	109
Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu (TBESF)	110
Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu (TÖSSF)	110
Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu (TİESF)	110
Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu (GESF)	110
Türkiye Milli Paralimpik Komitesi (TMPK)	110
Sınıflandırma Sistemi	110
Bozulmuş Kas Gücü	111
Bozulmuş Pasif Eklem Hareket Genişliği	111
Ekstremitte Eksikliği	111
Bacak Uzunluk Farkı	111
Boy Kısallığı	111
Hipertoni	111
Ataksi	111

Atetoz.....	111
Görme bozukluğu	111
Entelektüel bozukluk.....	111
Paralimpik Sporlar	111
Atletizm.....	111
Atıcılık.....	112
Tekerlekli Sandalye Basketbol.....	112
Tekerlekli Sandalye Eskrim.....	112
Halter	113
Masa Tenisi	113
Okçuluk	113
Yüzme.....	114
Tekerlekli Sandalye Tenis	114
Binicilik	114
Bisiklet	114
Judo	115
Kano.....	115
Badminton.....	115
Kürek	115
Oturarak Voleybol	115
Tekerlekli Sandalye Rugby.....	116
Triatlon	116
Boccia	116
Goalball.....	116
Futbol 5-a Side.....	116

BÖLÜM 6

KADIN ve SPOR

Kadın Sporcu Üçlemesi.....	119
Menstrual Disfonksiyon.....	120
Enerji Kullanılabilirliği	120
Kemik Sağlığı.....	121
Üçlemenin Komplikasyonları.....	121
Kimler Risk Altındadır?	122
Tarama ve Teşhis	122
Tedavi.....	123
Kadın Sporcularda Yaygın Olarak Görülen Yaralanmalar.....	125
Anatomik Farklar.....	125
Ön Çapraz Bağ Yaralanmaları.....	126
Önleme	126
Patellofemoral ağrı ve instabilite.....	126
Önleme	127
Stres Kırıkları.....	127
Önleme	127
Hamilelik ve Egzersiz.....	128
Hamilelik Döneminde Görülen Kas İskelet Sistemi Değişiklikleri.....	128
Hamilelik Boyunca ve Pospartum Periyotta Fiziksel Aktivite ve Egzersiz.....	128
Hamilelikte Egzersizin Anatomik ve Fizyolojik Yönleri	129

Maternal Egzersize Fetal Yanıt.....	130
Hamilelik Boyunca Yapılan Egzersizin Faydaları	130
Bireysel Bir Egzersiz Programının Belirlenmesi.....	130
Özel Popülasyonlar	131
Postpartum Dönemde Egzersiz.....	131

BÖLÜM 7

ÇOCUK ve ADÖLESANLARDA SPOR

Çocuklarda ve Adölesanlarda Fiziksel Uygunluk.....	139
Fiziksel Uygunluğun Değerlendirilmesi.....	140
EUROFIT test bataryası	140
FITNESSGRAM test bataryası.....	141
ALPHA-FIT test bataryası	141
Fiziksel Aktivite ve Sağlık	142
Çocuk ve Adölesanlarda Fiziksel Aktivite Türleri	143
Aerobik Eğitim	143
Dirençli Eğitim.....	143
Germe ve Esneklik	144
Egzersize Engel Teşkil Eden Durumlar.....	144
Gençlerde Fiziksel Aktiviteyi Arttırma Stratejileri.....	144
Fiziksel Aktivitenin Okul Başarısı Üzerine Etkisi	145
Hangi Yaşta Hangi Spor?	145

BÖLÜM 8

YAŞLI (VETERAN) SPORCU

Yaşlanma ve Sportif Performans	149
Yaşlanma İle İlişkili Fizyolojik Değişiklikler	149
Kas	150
Kemik	150
Eklem Kıkırdağı	150
Bağlar ve Tendonlar	151
Sinir Sistemi	151
Kardiyovasküler Sistem	151
Böbrekler.....	151
Hematolojik.....	151
Metabolik.....	151
Yaşlı Yetişkinlerde Egzersizin Faydaları	151
Yaşlı Sporcularda Egzersizin Riskleri.....	151
Ortopedik Sakatlık	151
Yaygın Kas İskelet Problemleri	152
Isı Derecesiyle İlişkili Yaralanmalar.....	152
Kalp Damar Hastalıkları.....	152
İlaç Egzersiz Etkileşimleri	153
Yaşlı Sporcu Değerlendirme	153
Genel Değerlendirmeler	153

Hikaye	153
Fizik Muayene	154
Test Örnekleri	154
Egzersiz Testleri	154
Koroner Arter Hastalığı Olan Sporcularda Risk Değerlendirmesi	154
Psikolojik Faydaları	155
Sık Görülen Yaralanmalar	155
Tanı ve Tedavi	155
Egzersiz Öncesi Değerlendirme ve Egzersiz Reçetesi	156
Egzersiz ve Osteoartrit	157
Artroplasti Sonrası Spor Aktivitesi	157
Yaşlılarda Kas İskelet Sistemi Yaralanmalarının Önlenmesi	158
Egzersiz Reçetesi	158
Aerobik Kondisyon	158
Kuvvet Eğitimi	158
Esneklik	159
Yaşlı Sporcularda Kas İskelet Sistemi Yaralanmalarının Tedavisi	159
Farmakoterapi	159
Yaşlı Sporcularda Beslenme	159
Makro Besinler	160
Mikro Besinler	160
Sıvılar	160

BÖLÜM 9

KRONİK HASTALIKLAR ve SPOR

Astım	163
Egzersiz testi	164
Özel Öneriler	164
Astımlı Bireyler İçin Egzersiz	164
Diyabet	164
Tip I Diyabet	164
Tip II Diyabet	165
Egzersiz Testi	165
Egzersiz Önerileri	165
Diyabetliler için Egzersiz Programı	166
Özel Öneriler	166
Kardiyovasküler Hastalıklar	168
Fiziksel Aktivite ve Hipertansiyon	168
Aktif Hipertansif Hastalara Yaklaşım	168
Hipertansif Hastalar İçin Egzersiz Önerileri	169
Artrit	170
Egzersiz Testi	170
Egzersiz Önerileri	170
Artritli Bireyler İçin FITT Önerileri	170
Özel Öneriler	171

BÖLÜM 10**SPORCULARDA BESLENME**

GİRİŞ.....	175
Enerji Dengesi ve Gereksinmesi.....	175
Makro Besin Öğeleri.....	177
Karbonhidratlar.....	177
Proteinler.....	179
Yağlar.....	180
Mikro Besin Öğeleri.....	180
Hidrasyon; sıvı ve elektrolit dengesi.....	183
Hidrasyonun Değerlendirilmesi.....	183
Egzersiz Öncesi Hidrasyon.....	184
Egzersiz Sırasında Hidrasyon.....	185
Egzersiz Sonrası Hidrasyon.....	185
Egzersiz Performansını Geliştirmek İçin Spor İçecekleri ve Pratik Kullanımları.....	186
Ağırlık Yönetimi.....	187
Menü Planlama.....	187

BÖLÜM 11**SPORDA DOPİNG**

Doping'in Tanımı ve Tarihiçesi.....	189
Dünya Anti-Doping Ajansı (World Anti-Doping Agency – Wada).....	190
Doping Sınıflaması.....	191
Yasaklı Maddeler.....	191
Yasaklı Yöntemler.....	191
Müsabaka İçinde Kullanımı Yasaklı Maddeler.....	191
Bazı Özel Sporlarda Kullanımı Yasaklı Maddeler:.....	191
Anabolik Androjenik Steroidler (AAS).....	191
Peptid Hormonlar: Büyüme Hormonu (Growth Hormone).....	192
Eritropoitein (EPO).....	193
Gen Dopingi.....	194
Maskeleye Ajanları.....	195
Doping Psikolojisi.....	195

BÖLÜM 12**SPOR SAKATLIKLARI ve PSİKOLOJİK FAKTÖRLER**

Spor Sakatlıklarına Psikolojik Tepkiler.....	201
Spor Sakatlığı Rehabilitasyonunun Biyopsikososyal Modeli.....	202
Sakatlıktan Toparlanmada Psikolojik Müdahaleler.....	204
Vaka Örneği.....	206

YAZARLAR

Prof. Dr. Nevin A. Güzel

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Doç. Dr. Nihan Kafa

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uzm. Fzt. Gamze Çobanoğlu Seven

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uzm. Fzt. Ali Zorlular

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Dr. Fzt. Sinem Suner Keklik

Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uzm. Fzt. Elif Ayyün Polat

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uzm. Fzt. Çağatay Gökdoğan

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uzm. Fzt. Esedullah Akaras

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Efsun Karabudak

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Fzt. Zeynep Berfu Artan Ecemiş

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Doç. Dr. Emine Çağlar

Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

